

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

**ÁRUFELTÖLTŐ
KÖZPONTI SZAKMAI MODUL**

**KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLAI TANULÓK
SZAKMAI KÉPZÉSÉHEZ**

AJÁNLÁS

2008

**Készült a
Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkacsoportjában,
gyógypedagógusok és speciális szakiskolai pedagógusok közreműködésével**

Jóváhagyási szám: 19068-1/2009. (11. 04.)

1. A KÉPZÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

Az adaptált központi modul

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény,
- a szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény,
- az Új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II.16.) OGY határozat,

valamint

- a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről, valamint a térségi integrált szakképző központ tanácsadó testületéről szóló 8/2006. (III.23.) OM rendelet,
  - az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól szóló 4/2002. (II.26.) OM rendelet,
  - a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló többször módosított 243/2003. (XII.17.) Kormány rendelet,
  - a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V.20.) OM rendelet és a módosító 1/2006. (VI.29.) OKM rendelet,
  - a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III.1.) OM rendelet,
  - a nevelési intézmények működéséről szóló többször módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet,
  - a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről szóló 19/2002. (V.8.) OM rendelet,
- alapján készült.

1.1 A modul bevezetésének feltételei

Személyi feltételek

Az elméleti és gyakorlati képzést a hatályos közoktatási törvény 17.§, 30.§ és a 127.§-aiban szabályozott feltételekkel rendelkező pedagógus, illetve más szakember végezheti.

A program eredményes megvalósításához gyógypedagógiai tanári végzettséggel rendelkező pedagógus munkájára van szükség. 4 fő oktatásához 1 tanár az ideális.

A szakoktató eredményes munkájának feltétele a megfelelő felkészültség (gyógypedagógiai alapismeretek, gyakorlat az értelmileg akadályozott tanulók nevelése-oktatása terén).

Javasolt a Ktv. 1.sz. mellékletének a „Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak iskolában és kollégiumban” szerint egy fő pedagógiai asszisztens, vagy gyermek- és ifjúsági felügyelő alkalmazása.

A értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulók osztály és csoport létszámának kialakításában a hatályos közoktatási- és szakképzési törvény rendelkezése szerint:

- az osztálylétszám 6 – 10 fő
- a szakmai gyakorlati foglalkozáson a csoport létszáma max 4 fő/oktató.

(A magasabb létszámmal nem biztosítható az eredményes munka!)

Tárgyi feltételek

A munkatevékenység tanulása az iskolai - e célra kialakított - gyakorlólhelyen történhet, illetve a képzési idő egy részében – a modul jellege miatt - megfelelő személyi segítők biztosításával (pl. csoportos gyakorlati vagy egyéni munkahelyi gyakorlat program során) minél előbb tényleges körülmények között bonyolítható.

A tananyag elsajátításának feltétele a jól felszerelt gyakorlólhely. Iskolai körülmények között a legalapvetőbb ismeretek elsajátítása után a gyakorlati órák (fokozatosan emelkedő) egy részét hasznos, és javasolt valós helyszínen tölteni. Amennyiben erre szervezési okokból nincs mód, ajánlott egy-egy hetes munkahelyi gyakorlatot iktatni az iskolai foglalkozások közé, ahol valódi helyszínen, konkrét esetek megoldása közben figyelhető meg a fiatal munkavégzése, munkához való viszonya.

A fenti célok érdekében javasolt, hogy a modul bevezetése előtt az intézmény vezetője vegye fel a kapcsolatot több üzlettel, üzletláncsal, és közös célok és érdekek mentén pontosan szabályozott kapcsolat biztosítsa a fiatalok számára a változatos lehetőségeket nyújtó gyakorlólhelyet.

A gyakorlati oktatás dokumentálására ajánlott a Gyakorlati oktatási csoportnapló vezetése. (A.9033-72/A.B.C Tü. Nyomtatvány erre a célra van rendszeresítve)

1.2 A tanulók felvételének feltételei

A képzésbe azok a tanulók vehetnek részt, akik a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság jogerős szakvéleménye alapján értelmileg akadályozottak (középsúlyos értelmi fogyatékosok), a 16. életévüket betöltötték és egészségi állapotukban a képzéssel kapcsolatos egészségügyi kizáró tényező nem áll fenn.

Egészségügyi és munkaalkalmassági vizsgálat javasolt az esetleges allergén, pszichés stb. tünetek váratlan megjelenésének elkerülésére. (Élelmiszerekkel, vegyszerekkel kapcsolatba kerülőknek feltétlenül szükséges a megelőző orvosi vizsgálat és alkalmasság.)

2. A MODUL MEGNEVEZÉSE ÉS CÉLJA

2.1 A modul megnevezése

Árufeltöltő központi szakmai modul készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók szakmai képzéséhez

2.2 A képzés célja

Az értelmileg akadályozott tanulók részére az árufeltöltő tevékenységek bemutatása, megtanítása, gyakorlása, a szükséges készségek elsajátítása és önálló – részben önálló – alkalmazása.

A felkészítés lehetőséget nyújt arra, hogy – szegregált, védőmunkahelyen végzett munkán túl – ép emberek között, a nyílt munkaerőpiacon (normál munkahelyen) a fiatalok egyéni megsegítéssel felnőttként munkát vállaljanak.

3. KÖZVETÍTENDŐ ÉRTÉKEK, KÖVETELMÉNYEK

Az alkalmazkodó képesség fejlesztése

- Ismerje a területet, ahol tevékenykedik, tudjon tájékozódni a munkaterületen.
- Képes legyen huzamosabb ideig végezni a kijelölt munkát, a szükséges öltözék és eszközök kiválasztásával.
- Tudjon utasításokat végrehajtani.

Egészséges életmódra nevelés

- Törekedni kell a kitartó, folyamatos munkavégzésre, a megfelelő testi fejlettség elérésére. (Fizikai állóképesség)
- Sajátítsa el a fiatal az egészség megóvásához szükséges egészségügyi alapismereteket, az alapvető higiéniai szokásokkal együtt.
- Mindennapi élete és munkája során törekedjen az egészséges és a tiszta, környezetszennyezéstől mentes életmód megjelenítésére, megtanulására és közvetítésére.

Szociális beilleszkedésre nevelés

- A magatartást szabályozó viselkedésformákat kell kialakítani és megszilárdítani.
- Ismerje meg a különböző élethelyzeteket, a fiatal fokozatosan tudjon megfelelni a rá váró (képességeikhez mért) feladatok elvégzésére.
- Úgy kell megismertetni vele helyzetét, hogy lehetőleg elfogadja azt, és segítséggel képes legyen társaival megfelelően együtt dolgozni. Tudja emberi kapcsolataiban az egyet nem értést kezelni, és kevésbé sérüljön a vitákban. Forduljon bizalommal szűkebb- és tágabb környezetéhez amennyiben segítségre van szüksége.

Érzelmi nevelés

- Szükséges, hogy végzett munkáját szeresse, tevékenysége eredményét képes legyenek magáénak érezni, érzelmileg kötődjön társaihoz, tanáraihoz, nevelőihez, ami a munkavégzés folyamatában nélkülözhetetlen számára.

Szépérzék fejlesztése

- A szépre és jóra való fogékonyság kialakítása és fejlesztése.
- Segítséggel tegye vonzóvá környezetét, tudjon dolgozni megfelelően előkészített helyszínen és munkaeszközökkel.
- Vegye észre, hogy a rend és tisztaság a szűkebb és tágabb környezetet széppé teszi.

Munkára nevelés

- Kialakítandó a rend igénye, a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képessége.
- A tervezett munkakövetelmények teljesítése valamint a vezetői utasítások figyelembevétele egyaránt fontos legyen számára.
- A társakkal való együttműködés elvárható szinten legyen jelen mindennapi munkavégzésében.

Testi nevelés

- A mindennapi élethez alapvetően nélkülözhetetlen munka- és egészségvédelmi ismeretek, szokások elsajátítása mellett a testi fejlettség és ellenálló képesség kialakítása és fenntartása is cél.

- Fontos, hogy kialakuljanak az egészséges életmódhoz tartozó higiénias szokások, és a fiatal a maga szintjén vigyázzon egészségére. (Lehetőleg kerülje a káros szokások kialakulását, alkohol, dohányzás, mozgásszegény életmód, stb.)

A modul teljesítésének követelményei

- Legyen képes a tanuló az alapvető munkavédelmi és balesetmegelőző szabályok betartására.
- Ismerje meg a különféle termékeket, árukat és legyen képes az adott feladatnak megfelelőt kiválasztani, csoportosítani, kereskedelmi forgalom számára megfelelően elhelyezni.
- Segítséggel, illetve aki arra képes, önállóan tudjon a munkára kijelölt helyen megfelelően az utasításnak megfelelően dolgozni.
- Képes legyen az általa megtanult munkafolyamatokat segítséggel, illetve önállóan elvégezni.
- Becsülje mások munkáját.
- Ismerje és tartsa be az elemi udvariassági szabályokat és azt megfelelően alkalmazza is munkája során.

A fiatalban tanulmányai során kialakulnak a társas együttélés alapvető szokásai, ismeretei, önkiszolgálási szintje lehetővé teszi számára a viszonylagos önállóságot.

Az ismert hely és személyek megnyugtató háttérrel jelentenek számára, lassan megismerve a tágabb környezetet is, ahol biztonsággal mozoghat, és bővülő ismeretei nyomán megnő a „kinti” (iskolán kívüli) világ iránti érdeklődése.

Az intézményben folyó több éves fejlesztő munka során kellő mélységben és alaposítással kell kialakítani a fiatal munkához szükséges képességeit, valamint biztosítani kell az egyéni korrekciót is. (Tanár irányításával jól begyakorolt rutinnal végzett tevékenységet kell gyakorolni, ami a későbbiekben a biztonságosan végzett munkát segíti.)

Az értelmileg akadályozott tanulók a nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése érdekében az iskola szakmai programjába a helyi igényeknek megfelelően beépíthető a **Munkahelyi Gyakorlat Program** teljes egészében, vagy részben. A program segíti a tanulók számára elsajátítani a munkavállalóvá váláshoz szükséges ismereteket és magatartásformát.

4. A MODUL SZERKEZETE

4.1 A képzési idő

A modul teljes tananyagtartalmának feldolgozására javasolt idő két tanév, a két szakképzési évfolyam

1/11. évfolyamon

2/12. évfolyamon

4.2 A szakmai modul beillesztése a képzésbe

A képzési idő alatt a program alapvető gyakorlati és a feltétlenül szükséges elméleti ismereteket nyújtja az árufeltöltési munkákról, heti 4x4+3 óra. (a)

Munkába állásra, életkezdésre felkészítő évfolyamok óraszám naponta 5 illetve 6 óra, heti 27,5 óra (Ktv.52§.5.).

Kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs óraszám 15 %-a (Ktv. 52§. 6.).

A készségfejlesztő szakiskola működésére, a tanulók jogállására a Munkaerő-piaci Alapból történő támogatásra tekintettel csak akkor vonatkoznak a speciális szakiskolák rendelkezései, ha a tanítási év átlagában legalább heti (a szakképzésre vonatkozó rendelkezés szerinti) 15 óra gyakorlati képzésben vesznek részt a tanulók. (Ktv. 27.§. 11.)

Amennyiben egyedi, szervezési okokból a szakképzési órakeret az árufeltöltési munkák modul oktatására fordított idő nem éri el, a fennmaradó óraszámokban lehetőség van más, az önálló életkezdésre felkészítő program keretében takarítói, csomagolási, illetve, a helyi sajátosságoknak megfelelő modul oktatására is. (takarítás, csomagolás, információs eszközök használata stb.)

Az elméleti és gyakorlati órák javasolt aránya: 20 – 80 %.

4.3 A képzés óraterve (A modul tartalmának elsajátítására javasolt időkeret)

A tantárgyak megnevezése	1/11	2/12.
	évfolyam	évfolyam
	Ktt.	Ktt.
Közismereti tantárgyak	óra/hét	Óra/hét
1. Anyanyelv és kommunikáció x	1	1
2. Számolás és mérési gyakorlatok x	1	1
3. Társadalmi ismeretek x	1	1
4. Életvitel és egészséges életmódra nevelés x	1	1
5. Testnevelés - sporttevékenység x	2	2
6. Szakmai elmélet. (tetszés szerinti modul)h		
a.		
b.	1	1
c.	2	2
7. Szakmai elmélet. Anyagismeret, áruismeret, a. változat	3	3
b.	2	2
c.	1	1
8. Szakmai gyakorlat. (tetszés szerinti modul) h.		
a.		
b.	4	4
c.	8	8
9. Szakmai gyakorlat – Raktározás rendje, megfelelő áru szállítása és elhelyezése a kijelölt polcokra		
a. változat	16	16
b. változat	12	12
c. változat	8	8
Logopédia, tánc-drámajáték, ábrázolás, stb.r.		
Egyéni korrekció, képességfejlesztés, számítástechnika, stb.e.		
Összesen: tantervi kötött óraszám	27,5	27,5
Szabadon tervezhető órák		
Tanulói összes óraszám	33	

Tematikáját a központilag kiadott kerettanterv tartalmazza, amelyhez néhány témát javasolunk a modul sikeres elsajátításához.

Rehabilitációs foglalkozásokra felhasználható órakeret 15% (4 óra/hét)

Egyéni fejlesztésre felhasználható órakeret 5% (1,5 óra/hét)

Helyi igények szerinti modulok feldolgozására használható órakeret

a – b – c változat tetszés szerint a helyi lehetőségek figyelembe vételével választható

5. A TANANYAG TÉMAKÖREI

5.1 A modul tartalmának elsajátításához témakörönként javasolt óraszámok (elméleti és gyakorlati órák összesen)

Témakörök							
sor- szám	megnevezés	Évfolyamonkénti kb. óraszámok					
		1/11.évfolyam			2/12.évfolyam		
		a.	b.	c.	a.	b.	c.
1.	Áruismeret/ a termékek sokfélesége, ismeretek a termékek tulajdonságairól	203	200	100	200	200	100
2.	Helyismeret - tájékozódás az eladótérben - tájékozódás a raktárhelyiségben	250	112	100	250	112	100
3.	A munkavégzéshez kapcsolódó naponta elvégzendő tevékenységek, azok szakszerű, pontos elvégzése	100	50	73	100	50	73
4.	A munka elvégzéséhez szükséges eszközök használatának elsajátítása	50	50	20	50	50	20
5.	Kapcsolódó más gyakorlati tevékenység	50	50	20	50	50	20
6.	Ismétlés, rendszerezés, felkészülés a vizsgára	50	50	20	53	50	20
Óraszám összesen (elméleti és gyakorlati)		703	512	333	703	512	333

5.2 Javaslat a témák tananyagának feldolgozásához

1. Áruismeret/ a termékek sokfélesége, ismeretek a termékek tulajdonságairól

Áruismeret			
I. Élelmiszerek		II. Hosszabb ideig eltartható fogyasztási cikkek	
1. Napi cikkek	2. Rövid ideig eltartható élelmiszerek	1. Törékeny cikkek 2. Vegyi anyagok	3. Külön elbánást nem igénylő cikkek
a.) Gyümölcs- zöldség b.) Tojás c.) Tej – tejtermékek d.) Hús – húskészítmények e.) Cukrászati termékek f.) Kenyér – pékáru, kétszersült g.) Mélyhűtött termékek	a.) Konzervek b.) Rizs, liszt, cukor stb. csomagolása c.) Fűszerek d.) Kávé, tea e.) Cukorka, csokoládé f.) Italok	a.) Üveg – porcelán áruk b.) Tisztítószer c.) Kozmetikai termékek d.) Papírból készült termékek, írószer	a.) Textil termékek b.) Fából készült termékek c.) Fémből készült termékek d.) Műanyagárak

Elsajátítandó tudásanyag

Az árufeltöltési munka szerteágazó és sokoldalú fejlesztést igényel. Ennek során a fiatalnak fel kell készülni a változatos feladatokra, ezen túl pedig a körülmények gyakori változására is.

A modul oktatása során - a fokozatosság szem előtt tartásával – lehetőleg minél több területtel ismerkedjen meg a tanuló, ez a későbbi rugalmas és zökkenőmentes munkavégzést is biztosítja.

Az árufeltöltési munkák során szükséges védőruha (kötény, köpeny, gumikesztyű, védősapka stb.) használata, ezt a fiatal tanulmányai során megtanulja használni és önállóan, a munkahelyi előírások szerint alkalmazni.

*A korábbi tanulmányok során megszerzett tudás felelevenítése és rendszerezése minden esetben megelőzi az új ismeretek közlését.

2. Helyismeret

- tájékozódás az eladótérben
- tájékozódás a raktárhelyiségben

A tájékozódási feladatok fokozatos kiterjesztése javasolt. Kezdetben az áruismeret keretében tanultak játékos (makettek, képek, valós áruk) elhelyezése, kijelölt helyének megtalálása, adott állandó helyre elhelyezése, majd „térkép” alapján adott terület berendezése áruval az utasításnak megfelelően. A feladat megoldásakor mindig indokolják meg a feladatvégzést. (pl. a mélyhűtött termékeket a hűtőpultba teszem mert..., a vegyi árut a másik polcra mert stb.)

A témakör feldolgozása során az elméleti órák keretében is ajánlott a tanulmányi séta különböző nagyságú és profilú üzlet megtekintésére, amit feltétlenül elő kell készíteni megfigyelési szempontok adásával és a tapasztalatok megbeszélésével is.

A 12. évfolyamon már ajánlott olyan gyakorló terepet választani, ahol a tanuló rendszeresen ismerkedhet a raktárakkal és az áruszállítási munkával is.

Kezdetben a göngyöleg visszaváltás(üvegek, palackok, rekeszek stb) módjával, helyével, rendjével célszerű ismerkedni, majd fokozatosan áttérve a raktár és árusítótér kapcsolatára is egyre jobban bekapcsolódhat az aktuális munkák végzésébe is..

3. A munkavégzéshez kapcsolódó naponta elvégzendő tevékenységek, azok szakszerű, pontos végzése

Az árufeltöltési munkához szorosan kapcsolódó tevékenységek fontosságának tudatosítása, az időrend fontossága, az elvégzendő munka lépéseinek tudatos begyakorlása elengedhetetlen.

A témakör fontos területe a takarítási munkák (az áruk kihelyezése előtti tisztaság fontossága, a csomagolás sérüléséből adódó szennyeződések eltávolítása, az eladótér folyamatos tisztántartása, a bevásárlókocsik, kosarak elrendezése a bejáratnál stb.)

Az áruk esztétikus, célszerű elhelyezése az üzlet profiljának és szokott arculatának megfelelően, ügyelve a vásárlók tájékozódását segítő feliratok, reklámanyagok helyére.

A témakör tanulása során módot kell találni helyzetgyakorlatok, játékos feladatmegoldások végzésére, amikor a felmerülő eseteket modellezik, és megtalálják a megoldásokat is.

A tanulmányi séta ezeket a feladatokat is jól segíti. A megfigyelési szempontok ebben az esetben elsősorban az említett területekkel foglalkoznak. (pl. figyelj meg a tejes pultot, tiszták-e a tejeszacskók, van-e kirakva törőruha a vásárlók használatára, van-e rendetlenül kirakott árufeleség a polcokon? –fűszerek-, stb.)

4. A munka végzéséhez szükséges eszközök használatának elsajátítása

A témakör biztosít órakeretet a munka során használt eszközök megismeréséhez, használatához.

Az eszközök nagyon változatosak lehetnek, ezek a raktárakban használt létrák, targoncák, emelők, kocsik, raklapok, rekeszek, konténerek, kosarak, valamint a pénztárgépek, számítógépek, árazók, és más a munkavégzés során adódó eszköz lehetnek.

A hangsúly a témakör feldolgozásánál az legyen, hogy az eszközök használata csak a munkahelyi vezető engedélyével lehetséges, valamint az, hogy a használat során a védőruha alkalmazásának fontossága és a balesetvédelem kerüljön előtérbe.

Az általános ismereteket tartalmazó részletes balesetvédelmi oktatás megelőzi a speciális helyzetekre is vonatkozó balesetvédelmi oktatást.

5. Kapcsolódó más gyakorlati tevékenység

Az órakeret felhasználása nagyon rugalmas. A tanulmányi séták, közlekedési gyakorlatokat, és a munka során szükséges udvariassági és kapcsolattartási gyakorlatokat is magába foglalhatja.

Amennyiben a tanulóknak adott gyakorlóléhelye van, az ott szükséges és használható készségeket célszerű elsajátítani, általános esetekben változatos, és a tanulmányi séták során szerzett tapasztalatokat felhasználva kell tartalommal megtölteni a tematikát.

6. Ismétlés, rendszerezés, felkészülés a vizsgára

A 11. évfolyam befejezésekor az ismeretek alkalmazása főleg szituációs- és helyzetgyakorlatok megoldásával, illetve az elméleti ismeretek átfogó ismétlésével történhet. A 12. évfolyam végén a tanuló lehetőleg valós körülmények között is mutassa meg a munkára való alkalmasságát. A gyakorlatban szükséges ismereteit az áruismereti és a kapcsolódó témakörökben tanultakat, illetve a gyakorolt tevékenységek színvonalas végzését a mindennapi munkavégzés helyszínén bizonyíthatja. („kihelyezett vizsga”)

5.3 Javaslat a közismereti tantárgyak tananyagának feldolgozásához

Az új ismeretek tanulása minden esetben a tanultak ismétlésére, rendszerezésére épül, azt fejleszti, bővíti.

Az alábbiak nem tekinthetők teljeskörű tematikáknak, arra szolgálnak, hogy az intézményben használt helyi tantervet kiegészítve célzottan segítse a modul elsajátítását.

Közismereti tantárgy	Témakörök	Megjegyzés – módszertani ajánlás
Anyanyelv és kommunikáció 1óra/hét 36 óra/év	<i>Beszédfejlesztés</i> Szókincsbővítés a modulban szükséges fogalmakkal. Igazodjon el a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Tudjon adott szóval mondatot alkotni. Tudjon kérdést feltenni.	A beszéd fejlesztése minden tevékenység végzése közben feladat. A tanár folyamatosan kísérje beszéddel a végzett munkát, és a tanuló is lehetőség szerint közölje szóban is hogy mit, és miért cselekszik. A szituációs játékok is támogatják a beszéd fejlődését. Az anyanyelvi

	<p><i>Írás</i> írás gyakorlása, vonalvezetési gyakorlatok, írás-készség fejlesztése. Személyes adatok, aláírás, rövid önéletrajz írása kézzel, esetleg számítógépen.</p> <p><i>Olvasás</i> Szavak, rövid mondatok olvasása, értelmezése. Tárgykép, szöveg egyeztetése. Képaláírások olvasása.</p> <p><i>Értő olvasás</i> Rövid mondatok, információk értelmezése. Piktogramok, egyszerű jelek, táblák (pl. közlekedési táblák) értelmezése. Feliratok, megnevezések elolvasása, értése.</p>	<p>tanóra legyen élményszerű, ami emlékeztet és mintát ad a tanulónak.</p> <p>Az önálló írás a tanulók többségének gondot jelent, de a lehetőséget keresni kell a készségek fejlesztésére.</p> <p>Az olvasási gyakorlatokat célszerű a modullal kapcsolatos témakörökben végezni. A biztos munkavégzés egyik feltétele az egyszerű szövegek elolvasása, értelmezése.</p> <p>A modullal kapcsolatos feliratok, megnevezések, jelzések ismerete, egyszerűbb tájékoztatók (nyitva tartás, hírek, tv műsor stb.) elolvasása, megértése. Egyszerűbb írásbeli feladatok, utasítások megértése (pl. munkabeosztás stb.)</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Tudjon az adott szóval (segítséggel) mondatot alkotni, kérdésre válaszolni. Egyéni képességeinek és adottságainak megfelelően ismerje fel a betűket, rövid szavakat, mondatot olvasson el és értelmezzen. Ismerje a mindennapi életben legfontosabb szimbolikus jelzéseket, piktogramokat és legyen képes utasításaik szerint cselekedni. (Veszélyt jelző feliratok, információkat adó jelzések stb.)</p>	
<p>Számolás és mérési gyakorlatok</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Számolási gyakorlatok</i> Tapasztalatok a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. - Mennyiségek felismerése, összehasonlítása, viszonyítások.</p> <p><i>Tárgyak formai tulajdonságai, térbeli viszonyok</i> Különböző mértani formák felismerése, megnevezése. Tájékozódás egyre tágabb környezetben (síkban, térben)</p>	<p>Változatos feladatok a gyakorláshoz, feladatlapok megoldása kis segítséggel ill. önállóan. A pótlások gyakorlása jól előkészíti majd a munkát. Pl. Hány doboz hiányzik a polcról? Egészítsd ki a sort, hogy 12 legyen belőle stb.</p> <p>A tárgyak tulajdonságai és forma szoros kapcsolata (pl. gömb alakú tárgyak labilisak, nehéz egymásra tenni, a henger alakú tárgyakat mikor biztonságos elhelyezni stb.) A térbeli viszonyok folyamatos</p>

	<p><i>Pénzkezelési gyakorlatok</i> A pénznemek felismerése, megnevezése, Vásárlóértéke (nagyságrend) értékek viszonyítása.</p> <p><i>Mérések</i> A mérések gyakorlása, összetartozó mértékegységek, összehasonlítása. Becslések.</p> <p><i>Időbeli tájékozódás</i> Tájékozódás a naptárban. Évszakok, hónapok, a hét napjai. Az óra ismerete. Munkaidő, pihenőidő. Munkabeosztás. (-tól, -ig használata)</p>	<p>ismétlése, gyakorlása.</p> <p>Valódi pénz használata javasolt a feladatmegoldásokhoz. Szituációs gyakorlatok, vásárlás prospektusok segítségével.</p> <p>A majdani munkához szükséges mértékegységek (mennyiségek) becslése, megnevezése. Pl.: fél literes, 1 literes tej. 2,5 dl-es, 5 dl-es joghurt, 1 kg-os 2 kg-os liszt stb.</p> <p>Születési idő, napi dátum, keltezés, szavatossági idő leolvasása, akkor fogyasztható-e? meddig használható stb.. Munkaidő beosztása, pontos munkakezdés, stb.)</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Legyenek alapvető tapasztalatai a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. Legyenek elemi tapasztalatai a tárgyak kiterjedéséről, térbeli elhelyezkedéséről. Legyen képes alapfokon ismerni a pénz értékét és azt fizetőeszközként segítséggel felhasználni, árjegyzékről tájékozódni. Alapfokon tájékozódjon az idő fogalomkörében és az óra használatában.</p>	
<p>Társadalmi ismeretek</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Hivatalos ügyintézés</i> Közintézmények, funkciójuk, közhasznú létesítmények és azok használata.</p> <p><i>Munkahelyi ügyintézés</i> Munkaviszonnal kapcsolatos teendők munkaügyi fogalmak. Munkafegyelmi kérdések.</p> <p><i>Az adó és a közpénzek</i> A fizetésből mit vonnak le, miért? Mi a közpénzek szerepe? Az egészségügyi intézmények igénybevételeinek feltételei, az eü. intézmények működése.</p>	<p>Tanulmányi séta az intézmények megismerésére. Helyzetgyakorlatok.</p> <p>A munkavállalással kapcsolatos ismeretek és a fogalmak tisztázása. Önéletrajz szóban - írásban</p> <p>A témával kapcsolatos ismeretek, fogalmak tisztázása. Szövegek értelmezése. Intézménylátogatás. Fontos tudnivalók az eü. szolgáltatásainak igénybe vétele.</p>

	<p><i>Jogok és kötelességek</i> A társadalom működésének eszköztárája, funkciója (rendőrség, bíróság, büntetés-végrehajtás.) A törvényesség betartása, segítség kérése. Törvények, szabályok. Alapvető társadalmi együttélési szabályok, illem, udvariasság.</p>	<p>A témakörhöz kapcsolódó fogalmak tisztázása. Intézménylátogatás, élmények megbeszélése, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Udvariassági szabályok gyakorlása közlekedés közben (ülőhely átadása,) sorban állás ügyintézéskor, orvosi váróteremben, bankban stb.</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Irányítás mellett legyen képes használni a közszolgáltató és közintézményeket.</p> <p>Igazodjon el a legfontosabb társadalmi szabályokban, értelmi szintjének megfelelően ismerje legalapvetőbb törvényes jogait és a legfontosabb törvényi szabályokat, ismerje a törvények megszegésének lehetséges következményeit.</p> <p>Értelmi képességeihez mérten ismerje meg a közlekedés legfontosabb szabályait, kiemelten a saját élete és testi épsége szempontjából legfontosabb szabályokat.</p> <p>Tanuljon meg segítséget kérni, érdekeit megvédeni.</p>	
<p>Életvitel és egészséges életmódra nevelés</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Egészséges életmód</i> Az egészséges életmód fogalma. Az egészséges táplálkozás, az étkezés kultúrája. Az ember és környezete, lakáskultúra, tisztaság, rendezettség. A személyi higiénia, a serdülő- és felnőttkor higiéniai problémái. Káros szenvedélyek.</p> <p><i>Párkapcsolatok</i> A kultúrált magatartás szabályai a fiúk és a lányok barátságában. Barátság – szerelem – sexualitás. Kapcsolatteremtés. Ismerkedés, illemszabályok. A család, a család funkciója. Élettársi, házassági viszony, az együttéléssel kapcsolatos fogalmak.</p>	<p>A helyes napirend fontossága, mozgásigény, szabadidő kultúrált eltöltése, Egészséges táplálkozás, tápanyagok, mennyiségi és időbeli korlátok, (pl.este ne egyen zsíros, nehéz ételleket, ne egyen sok édességet stb.)</p> <p>Tágabb- és szűkebb környezet tisztaságának fontossága. Testápolás, szépségápolás, ápolts divatos megjelenés módja.</p> <p>A káros szenvedélyek kialakulásának megakadályozása, (alkohol, dohányzás, kábítószer)</p> <p>Esetmegbeszélés, közösen látott rövid filmek megbeszélése, élmények elmondása, vélemény elmondása. Szituációs gyakorlatok.</p> <p>Terhesség, gyermekvállalás, védekezés - fogamzásgátlás, nemi úton terjedő betegségek (kezelése)</p>

	<p><i>Aktuális témák:</i> Közösségi, közeleti aktivitás. Ünnepek, a kapcsolódó szokások. A felmerülő napi problémák, kirívó esetek megbeszélése, állásfoglalás, a saját vélemény megfogalmazása.</p>	<p>Állami- egyházi- és személyes ünnepek. A kapcsolódó szokások, ételek, öltözködés stb. Kritika, önkritika megfogalmazása, (helyzetgyakorlatok, közös színház- és mozi látogatás, élmények megfogalmazása)</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Tudjon célokat megfogalmazni, igyekezzen ezt elérni. Ismerje az egészséges életmód legfontosabb feltételeit. Legyen képes önmagát a lehető legkisebb segítséggel ellátni. Figyelje testének, szervezetének változásait. Párkapcsolataiban az elvárható normák szerint viselkedjen, ismerje a szükséges egészségügyi szabályokat. Legyen képes elkerülni a helyzetét kihasználni próbáló rossz szándékú emberek zaklatását. Kerülje a káros élvezeti cikkek és drogok fogyasztását. Ismerje az ünnepek jelentőségét, a szokásokat. Legyen képes közvetlen környezetében személyes ünnepeken örömet szerezni. Legyen képes munkájának, cselekedeteinek értékelésére, fogadja el a kritikát, próbáljon viselkedésében változtatni, ha szükséges.</p>	
<p>Testnevelés és sporttevékenység 2 óra/hét 72 óra/év</p>	<p><i>Gimnasztika, rendgyakorlatok</i> Mozgássorok rendszeres végzése, zenére, ritmusra.</p> <p><i>Kondicionáló gyakorlatok, erősítő gyakorlatok</i> A munkavégzéshez szükséges állóképesség fokozása.</p> <p><i>Sport tevékenység</i> A helyi viszonyoknak megfelelően, rendszeresen végzett mozgás.</p>	<p>Az egészséges életmód kialakulását segítő könnyű, mozgások végzése közösen. Munkavégzés közben, pihentető, lazító feladatok.</p> <p>Minden izomcsoportot megmozgató, erősítő mozgások, kondicionáló gépek, eszközök segítségével. Tartásjavítás.</p> <p>Ajánlott területek az úszás, kerékpározás és a kül. labdajátékok a lehetőségek szerint. Amennyiben megoldható kirándulások, túrázás is ajánlott.</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Törekedjen az utasításnak megfelelő gyakorlatok pontos végrehajtására. Javuljon mozgáskoordinációja, állóképessége, testtartása. Játékokban, sportban igyekezzen megtartani a megtanult szabályokat. Vegyen részt szívesen minden olyan mozgásban, ami nem kontraindikált számára. Alakuljon ki a szabadidő értelmes eltöltéséhez, egészségmegőrzéséhez szükséges sporttevékenységek, mozgások iránti igénye.</p>	

5.4 Javaslat a rehabilitációs foglalkozásokra és egyéni korrekcióra, képességfejlesztésre fordítható órakeret felhasználására. Heti 4+1,5 óra (144+44 óra/év)

A fenti célra fordítható órakeret a helyi lehetőségeknek megfelelően, változatosan használható nagyon hasznos idő.

Ebben a keretben van lehetőség az egyéni foglalkozásokra (pl. logopédia) ill. kiscsoportos foglalkozásokra, ahol a tanuló egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésekben részesül. Amennyiben a tárgyi- és személyi feltétel biztosított hasznos a számítástechnika oktatása, gyakorlása.

Ajánlott a drámajáték keretén belül a szituációs játékok, helyzetgyakorlatok végzése, fejlesztő játékok tanulása, ezeken az alkalmakon fejlődik a közösségi norma, társas kapcsolatok erősítése, szabálykövetés, betartása.

Módszertani ajánlások

- A tanév megkezdésekor történjék meg a fiatalok felmérése (P.A.C. 2 vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel). Az egyéni képességek ismerete nagyban segíti, hogy az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék a tananyag elsajátítását.
- A speciális szakképzés célja az, hogy a tanuló magabiztosan mozogjon a munkára kijelölt terepen, megismerje az ott lévő eszközöket, berendezési tárgyakat, helyi viszonyokat és azokat a tevékenységeket, amiket majd végezni fog.
- A napi illetve heti munkabeosztás úgy készüljön, hogy minden tanulónak legyen lehetősége minden munkafolyamatot megtanulni és a gyakorlatban rutinszerűen alkalmazni.
- A munkafolyamat bemutatása után a tanuló önállóan dolgozzon, a tanár kísérelje figyelemmel és koordinálja a munkát.
- A munkakörben adódó minden tevékenységet meg kell tanulni, és el kell tudni végezni.
- A biztos tudás feltétele a mindig egyező és egyértelmű feladat és követelmény.
- Tudatosítsuk a fiatalban, hogy a segítségkérés és a feladatok ellenőrzése természetes, ne féljen jelezni gondjait.
- Ha elég időt és lehetőséget adunk a gyakorlásra kialakulnak és rögződnek a munkavégzés szabályai, a nyugodt, fegyelmezett munkavégzés segít a balesetek megelőzésében.
- Egy-egy nagyobb témakör befejezése után térjünk vissza a korábban tanultakhoz és ismételjük a „régén” tanultakat. Figyeljük meg, hogy könnyebben birkóznak-e meg a már tudott feladatokkal, van-e felejtés, mit kell aktuálisan gyakorolni.
- A szakmai elméleti- és a közismereti tárgyak tanítása során mindig a gyakorlati munkával összefüggésben, elsősorban a gyakorlati munkához és a hétköznapi teendőkhöz kapcsolódó ismereteket kapjon elsősorban a tanuló. Tapasztalat szerint a gyakorlathoz nem kapcsolódó elméleti ismereteket kis mértékben hasznosítja.
- A rendszeres munkába álláshoz való felkészülés, felkészítés érdekében a helyi igényeknek megfelelően a Munkahelyi Gyakorlat program és a Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok körébe tartozó ismeretekkel bővüljön a modul.
- A tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan történjen. Hasznos, ha a végzett munkafolyamat elvégzésének szintje, a végzett munka színvonala írásban is megjelenik. Erre egyik hasznos eszköz lehet a „teljesítmény tábla”, ez különösen akkor javasolt, ha több felnőttel van a fiatalnak munkakapcsolata, így nem csak az érintett fiatal kísérelheti figyelemmel a rögzített feladatmegoldási szintet, de az együtt

dolgozó is látja, hogy milyen teljesítményt várhat el a vele dolgozó fiattól. Hasznos, ha ilyen esetekben ezt is mód van rögzíteni, az esetleges negatívumokkal, pozitívumokkal.

munkafolyamat	1. A-.B.	2.B.C.	3.D.E	4.F.G.
Áru rendezése	09.26. szépen sorba rakja az árut, ha hiány van jelzi.	09.15. figyelni kell a munkájára, mert keveri a kül. kiszerezésű terméket.	09.18. nagyon lassan dolgozik.	09.21. megbízható
Polcok takarítása	10.03. már majdnem önálló, keveset kell segíteni.	10.25. nagyon alapos, megbízható.	10.17. inkább kisebb feledatokat kapjon még.	10.21. nem szeret takarítani
Göngyölegek rendezése	11.12. gyorsan, megbízhatóan dolgozik.	11.14. hamar elfárad	11.02. ügyesen dolgozik	
Kosarak mosása	11.14.nem szívesen végzi ezt a munkát	11.06. lassan, de precízen dolgozik		11.17. állandó felügyelet mellett jól dolgozik.
Raktári munka	11.25. bizonyos termékeket önállóan is megtalál	11.08. magasban nem dolgozhat, fél a létrán.	11.23. kicsit közepes terheléssel kitol.	12.03.önállóan megrakja a targoncát

6. AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS MÓDJA

Ellenőrzés.

- Az ellenőrzés során több szintű és rendszeres jelzést kap az oktató a tanított ismeretek, gyakorlati tevékenységek megtanulásának pillanatnyi szintjéről.
- A fiatal minden befejezett munkáról értékelést kap, ami a társak és a tanár értékelését tartalmazza.
- Az ellenőrzés fő szempontja itt is az legyen, hogy a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztésével jutunk el a kifogástalan munkavégzéshez.
- Az ellenőrzés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más) ismételt elvégzésével történik.
- Megvalósítható a kontroll úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük. Ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak.

Értékelés:

A speciális szakiskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés, az értékelés szempontjai legyenek ismertek a tanulók előtt. (A modul ismertetése során több helyen jeleztük az értékelési javaslatokat)

A **gyakorlati vizsgán** a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. (Hasznos lehet az első év után is „vizsgát rendezni” a tanultakról.) Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos – a baleset megelőzést szolgáló előírások betartásával történő – elvégzéséről.

A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem elsőrendű szempont.

(A modul jellegéből adódóan a gyakorlati vizsga a fiatal gyakorlólhelyén, a mindennapi feladatvégzés értékelése lehet)

Szóbeli vizsgán bizonyíthatják ismereteiket a tanult témakörökben elsajátított ismeretekről (áruismeret, helyismeret, stb.) balesetvédelmi és munkavédelmi ismeretek, kultúrált viselkedés.

A képzési eredményesség (minőség) biztosításának feltételei

- A szakképzés során folyamatosan szükség van az oktatás megfelelő (eredményes) és hasznos folyamatának ellenőrzésére.
- Az iskola egyik partnere ebben a szülő, aki megfogalmazza igényét és elvárásait az iskolával szemben. Ez az igény minden esetben a realitáson alapuljon, hiszen a megvalósulás egyik legfontosabb eleme a reális célkitűzés. A szülők együttműködése a tanulók jó teljesítményének nagy fokban feltétele is. Ennek érdekében törekedjen az oktatási intézmény és a pedagógus a harmonikus szülő – iskola együttműködésre.
- Partnert kell keresnünk tágabb környezetünkben is, hogy a tanulók az elsajátított ismereteiket, készségeiket a környezetüknek megmutathassák. Ezek a partnerek lehetnek társintézmények, esetleg az intézménnyel együttműködő üzletek, üzlethálózatok, ahol a tanulók szakmai gyakorlatot szerezhetnek és a későbbiekben munkát kaphatnának. A munkavállalói ismeretek és magatartás elsajátítását segítő programmodul elvégzésével támogatjuk munkavállalóvá válásukat, tanulmányaik befejezését követő

- munkába állásuk lehetőségét.
- Az oktatási intézmény (szakiskola) felelőssége az, hogy tanulói olyan képzést kapjanak, ami a későbbi életükben biztos ismeretekkel, kellő önismerettel és munkabírással készítik fel az önálló munkavégzésre.
  - A modul feldolgozására kerülő tananyag rugalmas, feltétlenül alkalmazkodnia kell a meglévő igényekhez. Támogatjuk az egyéni sajátosságok beépülését, egészségügyi és más körülmények figyelembevételével.
  - A határfok növelését segítheti a rendszeres és visszatérő vizsgálat a partnerek megelégedettségéről, nem utolsósorban a tanulók véleményére is a lehető legnagyobb mértékben figyelemmel. (kérdőív, interjú, kerekasztal beszélgetés, stb.)

Végzettség

A Készségfejlesztő Speciális Szakiskola befejezésekor a bizonyítvány mellé *Tanúsítvány* csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslat arról, hogy milyen munkatevékenységben (munkakörben) milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A *Tanúsítvány* javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatai;
- a képző intézmény azonosító adatai, illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit készségfejlesztő speciális szakiskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett).

Felhasznált irodalom

Az értelmileg akadályozottak intézményes ellátási formáinak változása
Forrásgyűjtemény BGGyTF Szerkesztette:Lányiné dr. Engelmayer Ágnes

Értelmileg akadályozottak számára készült szakmai programmodulok
Nemzeti Szakképzési Intézet kiadványa www.szakkepzes.hu

Dr.H.C. Günzburg: Pedagógiai Analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés
mérésére értelmi fogyatékosoknál
ELTE-BGGYFP Budapest 2000.

Hatos Gyula: Értelmileg akadályozott felnőttek pedagógiai kísérése
ELTE BGGYFK Bp. 2000.

Helyzetelemzés 2003
A speciális szakiskolai képzés fejlesztési irányelveinek meghatározásához
Nemzeti Szakképzési Intézet Szerkesztő: Bruckner László

Munkahelyi Gyakorlat Kézikönyv
Salva Vita Alapítvány, Fekete Sas Kiadó Bp. 2004.

Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 2. szám (117-179.oldal)
Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 3. szám (277-282.oldal 315-317.old.)
Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 4. szám (382-391.oldal)

Jobwards Az Európai Közösség LEONARDO DA VINCI közösségi szakképzési
akcióprogramjának területei CD (pl. Felnőttként a munka világában, Munkavállalói jogok és
kötelességek, Szociális kompetenciák,)